

Βρυξέλλες, 28 Μαΐου 2021
(OR. en)

9127/21

SOC 348
EMPL 257
MI 390
ANTIDISCRIM 66
CFSP/PESC 518
EDUC 214
FREMP 145
GENDER 66
JAI 626
SAN 323
SPORT 40
DIGIT 63
TRANS 327
INST 201

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)/Συμβούλιο

Θέμα: Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030
- Προετοιμασία για την έγκριση

Διαβιβάζεται συνημμένως προς τις αντιπροσωπίες σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου που συνέταξε η Προεδρία. Το σχέδιο συμπερασμάτων συζητήθηκε σε τρεις άτυπες βιντεοδιασκέψεις των μελών της Ομάδας «Κοινωνικές Υποθέσεις» και αποτέλεσε αντικείμενο άτυπης γραπτής διαβούλευσης των αντιπροσωπιών (ST 8823/21). Το κείμενο που παρατίθεται στο παράρτημα αντικατοπτρίζει το κείμενο που συμφωνήθηκε από τις αντιπροσωπίες στις άτυπες γραπτές διαβουλεύσεις. Η μόνη διαφορά αφορά την αρίθμηση των παραγράφων, οι οποίες έχουν τοποθετηθεί κατά σειρά.

Καλείται η EMA να διαβιβάσει το συνημμένο σχέδιο συμπερασμάτων προς έγκριση στη σύνοδο του Συμβουλίου «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές» (EPSCO) της 14ης Ιουνίου 2021.

Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είναι προσηλωμένη στην καταπολέμηση των διακρίσεων, μεταξύ άλλων, λόγω αναπηρίας, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να δημιουργήσει μια Ένωση Ισότητας: η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 συμβάλλει καθοριστικά σε αυτό, στηρίζοντας την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
3. Περίπου 87 εκατομμύρια άτομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν κάποιας μορφής αναπηρία και, ως αποτέλεσμα αυτής, αντιμετωπίζουν εμπόδια στην οικονομική και κοινωνική συμμετοχή τους¹. Οι δυσλειτουργίες τείνουν να αυξάνονται με την ηλικία: περίπου το ήμισυ του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω δηλώνει ότι πάσχει από κάποιας μορφής αναπηρία. Τα στοιχεία υπαγορεύουν την ανάγκη εντατικοποίησης της δράσης για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης, καθώς περισσότερο από το ήμισυ των ατόμων με αναπηρία (52 %) αισθάνεται ότι υφίσταται διακρίσεις στην καθημερινή του ζωή². Τα άτομα με αναπηρία βιώνουν σημαντικές ελλείψεις σε βασικούς τομείς: για παράδειγμα, το ποσοστό απασχόλησής τους είναι κατά 24,2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από εκείνο των ατόμων χωρίς αναπηρία, ο δε κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν είναι κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερος από εκείνον των ατόμων χωρίς αναπηρία.

¹ EU SILC (στατιστικές για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης) και EU LFS (έρευνα εργατικού δυναμικού). Το 24,7 % του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας άνω των 16 ετών πάσχει από κάποιας μορφής αναπηρία, εκ του οποίου το 17,7 % αντιμετωπίζει ήπιας μορφής αναπηρία και το 7 % αναπηρία που συνεπάγεται σοβαρούς περιορισμούς: S. Grammenos/M. Priestley, 2020: Europe 2020 data and people with disabilities. Στο πλαίσιο της EU-SILC, η αναπηρία καθορίζεται με βάση την αξιολόγηση των ίδιων των ερωτηθέντων. Καθορίζεται με βάση τον γενικό δείκτη περιορισμού της δραστηριότητας (GALI), ο οποίος ορίζει την αναπηρία ως «περιορισμό, λόγω προβλημάτων υγείας, των δραστηριοτήτων που συνήθως ασκούν οι άνθρωποι κατά τους τελευταίους έξι μήνες τουλάχιστον».

² Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 493, Διακρίσεις στην ΕΕ, Μάιος 2019.

4. Στα άτομα με αναπηρίες περιλαμβάνονται τα άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές διαταραχές οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τους άλλους. Για μια τόσο ποικιλόμορφη ομάδα ατόμων απαιτούνται πολιτικές, προϊόντα και υπηρεσίες προσβάσιμα και προσαρμοσμένα σε συγκεκριμένες ατομικές ανάγκες, προκειμένου να μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους. Επιπλέον, όταν οι αναπηρίες τέμνονται με άλλα προσωπικά χαρακτηριστικά ή δυσμενείς κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, το αποτέλεσμα ενδέχεται να είναι η έκθεσή τους σε πολλαπλές ή σοβαρές μορφές διακρίσεων ή πολλαπλά μειονεκτήματα. Για παράδειγμα, οι γυναίκες με αναπηρία είναι πιθανότερο να υποστούν έμφυλη βία ή να έχουν λιγότερες ευκαιρίες όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση³.
5. Οι πολιτικές που εστιάζουν στις δυνατότητες των ατόμων με αναπηρία, στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και των διακρίσεων και στη μείωση των φραγμών είναι ουσιαστικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματά τους και να επωφελούνται από τη συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τους άλλους. Ένας από τους τρόπους καταπολέμησης των στερεοτύπων και των διακρίσεων είναι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
6. Σημαντικές προσπάθειες έχουν καταβληθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αποτελεί το ενωσιακό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD) στην Ένωση. Ομοίως, τα κράτη μέλη έχουν καταβάλει προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο στον τομέα αυτό, μεταξύ άλλων με σκοπό την εφαρμογή της UNCRPD στους τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους.

³ [Gender statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](http://europa.eu) και [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](http://europa.eu)

7. Η στρατηγική 2010-2020 επιδίωξε να προετοιμάσει το έδαφος για μια Ευρώπη χωρίς φραγμούς, προώθησε την ενσωμάτωση της αναπηρίας στις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και συνέβαλε στην ανάπτυξη πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία. Μέσω πολιτικών διεθνούς συνεργασίας, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν επίσης πρωτοστατήσει παγκοσμίως στην προώθηση της ένταξης και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία.
8. Η ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα (European Accessibility Act, EAA)⁴, που εγκρίθηκε το 2019, προάγει την πλήρη και αποτελεσματική ισότητα συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία βελτιώνοντας την πρόσβασή τους σε βασικά προϊόντα και υπηρεσίες που πρέπει, δυνάμει της πράξης αυτής, να πληρούν ορισμένες απαιτήσεις προσβασιμότητας.
9. Σύμφωνα με τις αξίες που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ, η νέα στρατηγική της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 παρέχει ένα ολοκληρωμένο και φιλόδοξο πλαίσιο που στοχεύει στη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ και πέραν αυτής και στην προώθηση της εφαρμογής της UNCRPD.
10. Η νέα στρατηγική συμπληρώνει άλλες πρωτοβουλίες που επιδιώκουν να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις σε όλες τους τις μορφές και να εξασφαλίσουν ότι δεν θα μείνει κανείς στο περιθώριο, με στόχο την οικοδόμηση μιας Ένωσης ισότητας για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με τις αρχές της ατζέντας του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
11. Οι αρχές που κατοχυρώνονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στο σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε από την Επιτροπή για την εφαρμογή του, επιδιώκουν τη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία μέσω της προώθησης μέτρων για τη διασφάλιση μιας ισχυρής, κοινωνικής Ευρώπης και μιας δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψης από την κρίση της νόσου COVID-19.

⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70).

12. Η διάσταση της αναπηρίας θα πρέπει να συνεχίσει να ενσωματώνεται στις ευρωπαϊκές πολιτικές για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση καθώς και στις πολιτικές για μια κοινωνική και υγιή Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η ευρωπαϊκή ψηφιακή στρατηγική, η προτεραιότητα να καταστεί η Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή, το Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων, το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση, η Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας, το ενισχυμένο πρόγραμμα εγγυήσεων για τη νεολαία, η ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά, η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα λαμβάνουν όλα υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Το Συμβούλιο πρότεινε επίσης πρόσφατα στα κράτη μέλη να διερευνήσουν καινοτόμους τρόπους για να εξασφαλίσουν ότι όλες οι ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και να επωφελούνται από αυτά⁵.

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

13. Τα άτομα με αναπηρία έχουν περισσότερες πιθανότητες να υποστούν διακρίσεις και να έρθουν αντιμέτωπα με κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικές καταστάσεις απ' ό,τι τα άτομα χωρίς αναπηρία σε διάφορους τομείς. Αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, στη στέγαση και στην αγορά εργασίας, στη συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες και στη χρήση προϊόντων και υπηρεσιών, και ζουν σε συνθήκες φτώχειας και απομόνωσης συχνότερα απ' ό,τι τα άτομα χωρίς αναπηρία. Επιπλέον, όταν έρχονται αντιμέτωπα με περιορισμένες ευκαιρίες και ανεπαρκή στήριξη, τείνουν να έχουν χαμηλότερες εκπαιδευτικές επιδόσεις και χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και να αποχωρούν από την αγορά εργασίας νωρίτερα. Η πανδημία COVID-19 επιτείνει τον κίνδυνο όξυνσης των προβλημάτων αυτών.
14. Η προσβασιμότητα —σε συνδυασμό με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα— των κτιρίων, των μεταφορών, των προϊόντων και των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών υπηρεσιών, και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, αποτελούν παράγοντα διευκόλυνσης της άσκησης των δικαιωμάτων και προαπαιτούμενο για την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή στον κοινωνικό βίο και για την ανεξάρτητη διαβίωση όλων των ατόμων με αναπηρία. Επιπλέον των απαιτήσεων της UNCRPD, η νομοθεσία της ΕΕ έχει θεσπίσει ελάχιστα πρότυπα που θα πρέπει να εφαρμόζονται με συνεπή και αποτελεσματικό τρόπο.

⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (6795/21)

15. Η πλήρης άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας και ισότιμης συμμετοχής στις δημοκρατικές διαδικασίες από άτομα με αναπηρία απαιτεί πολιτικές για τη βελτίωση της αναγνώρισης των αναπηριών τους, για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στην ΕΕ και για την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής τους στις εκλογές, τόσο ως ψηφοφόροι όσο και ως υποψήφιοι, μεταξύ άλλων στις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές εκλογές, καθώς και στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Απαιτεί επίσης την εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω αναπηρίας όσον αφορά τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα ψήφου.
16. Οι πολιτικές με τις οποίες προωθείται η ανεξάρτητη διαβίωση και η πλήρης ένταξη και συμμετοχή στην κοινότητα είναι σημαντικές για να διασφαλίζεται η αξιοπρεπής ποιότητα ζωής για τα άτομα με αναπηρία. Η ανάγκη για τέτοιες πολιτικές γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική, ιδίως στις γηράσκουσες κοινωνίες. Οι στρατηγικές για την ανεξάρτητη διαβίωση θα πρέπει να περιλαμβάνουν επαρκή στέγαση και ποιοτικές υπηρεσίες στην κοινότητα με βάση τις ατομικές ανάγκες, μεταξύ άλλων για άτομα με διανοητική και/ή ψυχοκοινωνική αναπηρία, προκειμένου να τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέγουν κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλότερο κόστος ζωής που αντιμετωπίζουν πολλά άτομα με αναπηρία. Θα πρέπει να παρέχονται κοινές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης και να επικαιροποιούνται αναλόγως.
17. Προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στα άτομα με αναπηρία να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η πρόσβαση σε ποιοτικές και βιώσιμες θέσεις εργασίας, καθώς και σε επαρκή συστήματα κοινωνικής προστασίας, να αναπτυχθούν δεξιότητες και να διασφαλιστούν εύλογες προσαρμογές. Στο πλαίσιο του αιτήματός του για μια αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, το Συμβούλιο⁶ συνέστησε να χορηγείται στα άτομα με αναπηρία εξατομικευμένη στήριξη για μεταβάσεις στη γενική αγορά εργασίας, για επανένταξη στην αγορά εργασίας και για ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, μεταξύ άλλων στην προστατευόμενη απασχόληση.

⁶ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη βελτίωση της απασχόλησης των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση στην αγορά εργασίας: (14646/19)

18. Η ψηφιακή μετάβαση παρέχει νέες ευκαιρίες όσον αφορά την επικοινωνία, τον αυτοπροσδιορισμό, την προσωπική φροντίδα, την ισότιμη συμμετοχή και τις βοηθητικές τεχνολογίες για άτομα με αναπηρία. Οι νέες τεχνολογίες πρέπει να είναι προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία και να αναπτύσσονται κατά προτίμηση σύμφωνα με την αρχή του καθολικού σχεδιασμού και με την ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα (ΕΕΑ), ενώ οι πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης θα πρέπει να διαθέτουν κατάλληλες δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Η πανδημία COVID-19 κατέδειξε τη σημασία της προσβασιμότητας των εργαλείων ΤΠΕ που απαιτούνται για τις τηλεδιασκέψεις, τις ρυθμίσεις τηλεργασίας, την εξ αποστάσεως μάθηση, τις διαδικτυακές αγορές και την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και σε πληροφορίες· κατέδειξε δε και τις ελλείψεις επαγγελματιών στον τομέα των ΤΠΕ με κατάρτιση στην εφαρμογή μέτρων προσβασιμότητας. Η προσβασιμότητα, η ευχρηστία, η αξιοπιστία και οι ψηφιακές δεξιότητες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό και την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών, με στόχο την αποφυγή ή τον μετριασμό ψηφιακού χάσματος που θα έθετε τα άτομα με αναπηρία στο περιθώριο.
19. Κάθε άνθρωπος έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή και πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαύουν του δικαιώματος αυτού σε ισότιμη βάση με άλλους κατά τη διάρκεια κρίσεων όπως η πανδημία Covid-19. Τα άτομα με αναπηρία έχουν το ίδιο δικαίωμα με όλους τους άλλους να επωφελούνται από υπηρεσίες χωρίς διακρίσεις λόγω αναπηρίας. Το εν λόγω ισότιμο δικαίωμα ισχύει επίσης και για την απαραίτητη κοινωνική πρόνοια και υγειονομική περίθαλψη.

20. Η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης και μη διακριτικής μεταχείρισης απαιτεί τη λήψη δράσης σε διάφορους τομείς πολιτικής και εγκαρσίως, μεταξύ άλλων μέσω της νομοθεσίας. Η έρευνα, η κατάρτιση των επαγγελματιών και οι πολιτικές για την εφαρμογή της UNCRPD είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας και τη βελτίωση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία και αποτελούν βασικούς τομείς για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η πανδημία COVID-19 έστρεψε εκ νέου την προσοχή στις προσπάθειες που υπολείπονται για την προστασία της πρόσβασης σε ολόκληρο το φάσμα της υγειονομικής περίθαλψης⁷ για άτομα με αναπηρίες, για να καταστούν η εκπαίδευση και η δια βίου μάθηση πολυδεκτικές και προσβάσιμες για όλους από νεαρή ηλικία και να παρέχεται στα άτομα με αναπηρία η ευκαιρία να ασκούν έμμισθη δραστηριότητα. Είναι ουσιαστικό να διευκολύνεται η πρόσβαση στην πολιτιστική ζωή, την αναψυχή, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό. Ο αθλητισμός και ο πολιτισμός έχουν επίσης αναγνωρισμένη αξία ως μέσα στήριξης της κοινωνικής ένταξης⁸ καθώς συμβάλλουν στον αποστιγματισμό και την αντιμετώπιση των στερεοτύπων.
21. Οι εθνικές πολιτικές για την εφαρμογή της UNCRPD φέρουν επίσης μια διεθνή διάσταση. Στόχος θα πρέπει να είναι η αναπηρία να συνεκτιμάται συστηματικά και με βιώσιμο τρόπο στις πολιτικές εξωτερικής δράσης, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας και της διεθνούς ανθρωπιστικής βοήθειας, προκειμένου να αυξηθεί η κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.
22. Η στρατηγική της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 θα πρέπει να υποστηρίζεται από φιλόδοξες εθνικές στρατηγικές ή πρωτοβουλίες, και, κατά περίπτωση, από επιδιώξεις και στόχους, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές αρμοδιότητες και τις υφιστάμενες πολιτικές, προκειμένου να επισπευστεί η επίτευξη μιας Ένωσης χωρίς αποκλεισμούς που προωθεί, προστατεύει και διασφαλίζει την πλήρη και ισότιμη άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από άτομα με αναπηρία, σύμφωνα με την UNCRPD.
23. Εξακολουθούν να παρατηρούνται σημαντικά κενά και μεθοδολογικές αποκλίσεις κατά τη συλλογή στατιστικών δεδομένων που αφορούν την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη. Αυτά τα ζητήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι παρέχεται προσήκουσα και ακριβής πληροφόρηση από άποψη ποιότητας, συχνότητας και συγκρισιμότητας.

⁷ Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής για την Ένταξη 2020. Δήλωση.

⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στον αθλητισμό. (EE L 192 της 7.6.2019, σ. 18)

24. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις των συμβαλλόμενων μερών της UNCPRD, η δήλωση της Ευρωπαϊκής Συνόδου Κορυφής για την Ένταξη του 2020 αποτελεί ένδειξη της αποφασιστικότητας των υπογραφόντων να οικοδομήσουν μια Ευρώπη όπου τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Είναι αναγκαία η τακτική ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών της και των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία, μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική υλοποίηση αυτού του στόχου, ιδίως με την υποστήριξη των σημείων επαφής για θέματα αναπηρίας που θα θεσπιστούν σε όλα τα θεσμικά όργανα, τους οργανισμούς, τις υπηρεσίες και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ.
25. Η βιντεοδιάσκεψη υψηλού επιπέδου με θέμα την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, που πραγματοποιήθηκε στη Λισαβόνα τον Απρίλιο του 2021 με τη συμμετοχή οργανώσεων ατόμων με αναπηρία, υπογράμμισε τη δυναμική που επέφερε το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και η νέα στρατηγική. Επικεντρώθηκε στα θέματα της προσβασιμότητας, της ανεξάρτητης διαβίωσης, της αποϊδρυματοποίησης και των κοινωνικών υπηρεσιών που βασίζονται στις τοπικές κοινότητες και έχουν ως επίκεντρο τον άνθρωπο, της απασχόλησης και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Οι εκπρόσωποι των κρατών μελών και άλλοι συμμετέχοντες τόνισαν τη σημασία της συνέχειας μετά την ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020 και τη δέσμευση για την υλοποίηση της στρατηγικής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021- 2030, σύμφωνα με τη UNCPRD.
26. Τα παρόντα συμπεράσματα βασίζονται σε προηγούμενες εργασίες και πολιτικές δεσμεύσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου, της Επιτροπής και αρμόδιων φορέων στον τομέα αυτό, καθώς και στα έγγραφα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ, ΣΥΝΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

27. ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΟΥΝ τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021- 2030, χωρίς να προδικάζουν τη μελλοντική θέση του Συμβουλίου και των κρατών μελών σχετικά με απτές πρωτοβουλίες για την εφαρμογή της στρατηγικής.

ΚΑΛΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ:

28. Να εφαρμόσουν τη σχετική ενωσιακή νομοθεσία⁹ και να εξετάσουν πολιτικές σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τη στρατηγική για τη στήριξη της εφαρμογής αυτής.
29. Να συνεχίσουν να αναπτύσσουν και να επικαιροποιούν εθνικές στρατηγικές και πολιτικές για την υλοποίηση της UNCRPD, κατά περίπτωση σύμφωνα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021- 2030 σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στις συνθήκες και στα μέσα διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία.
30. Να λαμβάνουν υπόψη τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, συνεκτιμώντας δεόντως τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών, κατά τον καθορισμό εθελοντικών εθνικών στόχων που αποσκοπούν στην επίτευξη των προτεινόμενων πρωταρχικών στόχων του σχεδίου δράσης του ευρωπαϊκού πλάνου κοινωνικών δικαιωμάτων, του θεματολογίου δεξιοτήτων για την Ευρώπη, καθώς και της ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.
31. Να προχωρήσουν στην κύρωση του προαιρετικού πρωτοκόλλου της UNCRPD όσον αφορά το θέμα αυτό και να επανεξετάσουν την προσχώρηση της ΕΕ στο προαιρετικό πρωτόκολλο, λαμβάνοντας υπόψη την εκτενή αξιολόγηση της λειτουργίας των επιτροπών της συνθήκης, η οποία πραγματοποιείται επί του παρόντος από τα Ηνωμένα Έθνη.
32. Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική και συνεκτική μεταφορά και υλοποίηση της ενωσιακής νομοθεσίας σχετικά με την πρόσβαση σε προϊόντα, υπηρεσίες, μέσα ενημέρωσης, μεταφορές και κτήρια, και να ενισχύσουν τη συνεργασία μέσω του ευρωπαϊκού κέντρου πόρων «AccessibleEU» που πρόκειται να δρομολογηθεί το 2022, προκειμένου να παρέχονται πληροφορίες και ορθές πρακτικές για την προσβασιμότητα σε όλους τους τομείς.

⁹ Ισχύουσα νομοθεσία που αναφέρεται στη στρατηγική και άλλες ενωσιακές νομοθετικές πράξεις που αφορούν τη στρατηγική και την UNCRPD.

33. Να προωθήσουν την ανάπτυξη προσωποκεντρικών κοινωνικών υπηρεσιών κοινοτικής βάσης και ανεξάρτητης διαβίωσης, λαμβάνοντας υπόψη τη μετάβαση από την ιδρυματοποίηση προς τη διαβίωση σε κοινότητες. Να αξιοποιήσουν πλήρως τη διαθέσιμη ενωσιακή χρηματοδότηση της ΕΕ για να ενισχύσουν την ποιότητα υπηρεσιών που παρέχουν στήριξη μέσα στην κοινότητα και διασφαλίζουν προσβασιμότητα, μεταξύ άλλων μέσω κατάρτισης για το προσωπικό των υπηρεσιών υποστήριξης.
34. Να προωθήσουν τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρία στον πολιτικό και δημόσιο βίο, περιλαμβανομένης της άσκησης των εκλογικών τους δικαιωμάτων.
35. Να προωθήσουν περαιτέρω τον συντονισμό του εθνικού σημείου επαφής της UNCRPD με άλλα υπουργεία, μεταξύ άλλων μέσω της δημιουργίας σημείων επαφής για θέματα αναπηρίας σε υπουργεία και δημόσιους φορείς, και να συνεργαστούν με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με τη στρατηγική.
36. Όταν εφαρμόζουν την UNCRPD και αναπτύσσουν πολιτικές σύμφωνα με τη στρατηγική, να ενισχύουν τη διαβούλευση με τα άτομα με αναπηρία και την ενεργό συμμετοχή τους στην ανάπτυξη και υλοποίηση νομοθεσίας και πολιτικών, μεταξύ άλλων μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, όπως αναφέρεται στην UNCRPD. Η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και των οργανώσεών τους, καθώς και η συμμετοχή των δήμων, των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών, θα πρέπει να ενθαρρύνεται καθ' όλες τις διαδικασίες και σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων.
37. Να αξιοποιήσουν στο έπακρο τα κατάλληλα χρηματοδοτικά και δημοσιονομικά προγράμματα της ΕΕ, περιλαμβανομένων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, των ταμείων πολιτικής συνοχής, ιδίως του ΕΚΤ + και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», για να προωθήσουν την υλοποίηση της UNCRPD και της στρατηγικής της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, μεταξύ άλλων στους τομείς της προσβασιμότητας, των κοινωνικών υπηρεσιών με βάση την κοινότητα, της ανεξάρτητης διαβίωσης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ, ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ,

38. Να εργασθούν από κοινού προς την πλήρη υλοποίηση της UNCRPD και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για να προσαρμόσουν αναλόγως την ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία όπου απαιτείται και να επικαιροποιήσουν την δήλωση της ΕΕ, όπως συνέστησε η επιτροπή CRPD.
39. Να προωθήσουν διαρθρωμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής και αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, επιδιώκοντας παράλληλα μια πιο ισόρροπη συμμετοχή γυναικών και ανδρών, μεταξύ άλλων περιλαμβάνοντας τα εθνικά σημεία επαφής του ΟΗΕ στη νέα πλατφόρμα για τα άτομα με αναπηρία, και μέσω συνεργασίας με εκπροσώπους από το περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο.
40. Να διασφαλίσουν συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σύμφωνα με την UNCRPD, μεταξύ άλλων παρακολουθώντας και αξιολογώντας σχετικές ενωσιακές νομοθετικές πράξεις, ενωσιακά προγράμματα και ενωσιακή χρηματοδότηση, καθώς και εθνική νομοθεσία και εθνικές πολιτικές όπου συντρέχει περίπτωση.
41. Να συντονισθούν για να εντοπίσουν τομείς και δυνατότητες δράσης ώστε να προκαλέσουν ευαισθητοποίηση ως προς τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και να καταπολεμήσουν το στιγματισμό, τις διακρίσεις, τη βία και πολλαπλά μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, με ιδιαίτερη προσοχή στις πιο ευάλωτες ομάδες, καθώς και στην έμφυλη οπτική και τη διατομεακή διάσταση.
42. Να ενισχύσουν τη συνεργασία για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στο συγκείμενο των δημοσιονομικών προγραμμάτων και της χρηματοδότησης της ΕΕ, της αναπτυξιακής συνεργασίας, της ανθρωπιστικής βοήθειας και της διεύρυνσης, μεταξύ άλλων με σκοπό να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε διαδικασίες υποβολής αιτήσεων. Να ενισχύσουν την παρουσία της ΕΕ σε πολυμερή φόρουμ, περιλαμβανομένων όσων σχετίζονται με την UNCRPD και την επιτροπή της.

43. Να βελτιώσουν τη συνεργασία για τακτική συλλογή δεδομένων ανά φύλο, ηλικία και αναπηρία, όπου είναι δυνατόν, υπό τον συντονισμό της EUROSTAT, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της παρακολούθησης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η Eurostat καλείται να εκπονήσει λεπτομερή πρόταση και να τη συζητήσει με τα κράτη μέλη.
44. Να επεκτείνουν τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία, όπου είναι σκόπιμο και εφικτό, περιλαμβανομένων όσων ζουν σε ιδρύματα, σε τομείς όπως η προσβασιμότητα, η υγεία και η υγειονομική περίθαλψη, η απασχόληση, η κατάρτιση, οι δεξιότητες, η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία, η φτώχεια και η κοινωνική ένταξη, οι συνθήκες διαβίωσης και η χρήση νέων τεχνολογιών.
45. Να εξασφαλίσουν συνέργειες μεταξύ της στρατηγικής, των εθνικών στρατηγικών, σχεδίων ή πολιτικών και της ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και της στρατηγικής του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2017-2023.
46. Να υποστηρίξουν δραστηριότητες μάθησης από ομοτίμους σχετικά με εθνικές στρατηγικές για την αναπηρία και εθνικές, περιφερειακές και τοπικές πολιτικές και πρακτικές για την αναπηρία σε διάφορους τομείς.
47. Να διαβουλεύονται ενεργά και τακτικά και να επιδιώκουν συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία ή εργάζονται με αυτά.
48. Να στηρίξουν τον ρόλο των φορέων ισότητας, κατά περίπτωση, και των ανεξάρτητων μηχανισμών για την προώθηση, την προστασία και την παρακολούθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

ΚΑΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

49. Να διασφαλίσει την ευθυγράμμιση της στρατηγικής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 με τις πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.
50. Να διασφαλίσει συνέργειες μεταξύ της στρατηγικής και των πολιτικών και μέσων για την οικοδόμηση μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, καθώς και όσων αφορούν την εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, τη νεολαία, τα παιδιά, τη γήρανση και την ισότητα.

51. Να προωθήσει την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας και συντονισμένη δράση σε όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής για την υλοποίηση και την παρακολούθηση της στρατηγικής της για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, σε στενή συνεργασία με τα άτομα με αναπηρία και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους.
52. Να υλοποιήσει στρατηγικές ανθρώπινων πόρων για την πολυμορφία και την ένταξη σε συνδυασμό με πολιτικές προσβασιμότητας για κτίρια, χώρους, επικοινωνία και δημοσιεύσεις, δίνοντας έτσι το παράδειγμα, προς όφελος της χάραξης πολιτικής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και να μοιράζεται ορθές πρακτικές με άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.
53. Να παρακολουθεί τη δημιουργία αναγκαίων πρόσφορων συνθηκών στο συγκείμενο των πλαισίων των κρατών μελών για την υλοποίηση της UNCRPD και την προσβασιμότητα, καθώς και την εκ μέρους τους χρήση δημοσιονομικών προγραμμάτων και χρηματοδότησης της ΕΕ για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, χρησιμοποιώντας τον δείκτη αναπηρίας της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΕΑΒ) του ΟΟΣΑ για στοχευμένη παρακολούθηση της ενωσιακής βοήθειας.
54. Να προωθεί την αμοιβαία μάθηση και ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ κρατών μελών, σε συνεργασία με οργανώσεις ατόμων με αναπηρία, ώστε να ενισχυθεί η βάση γνώσεων σχετικά με την προσβασιμότητα και άλλους τομείς, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες κοινοτικής βάσης, η ανεξάρτητη διαβίωση, η αποϊδρυματοποίηση και μέτρα για την ενίσχυση την απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των ατόμων με αναπηρία, περιλαμβανομένων μέτρων στο πλαίσιο των υπηρεσιών απασχόλησης.

**ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (EMCO) ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (SPC):**

55. Να επανεξετάσουν τον κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ λαμβάνοντας υπόψη το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων με σκοπό την καλύτερη παρακολούθηση — μεταξύ άλλων — της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία, στο πλαίσιο και της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
56. Να συνεχίσουν τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων μάθησης από ομοτίμους σχετικά με κοινωνικές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης, εφαρμόζοντας τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε αυτούς τους τομείς.
-

Πηγές

1. Διοργανικό έγγραφο της ΕΕ

Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_el.pdf

Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής για την Ένταξη 2020: Δήλωση των εκπροσώπων των κρατών μελών της ΕΕ για τα συμφέροντα των ατόμων με αναπηρία.

2. Νομοθεσία της ΕΕ

Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών. (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70)

Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. (ΕΕ L 151 της 18.2.2021, σ. 17.)

3. Συμβούλιο

Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (6795/21)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη βελτίωση της απασχόλησης των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση στην αγορά εργασίας: (14646/19)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες στον αθλητισμό. (ΕΕ L 192 της 7.6.2019, σ. 18)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομία της ευημερίας (13432/19)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «Στήριξη της εφαρμογής της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα άτομα με αναπηρία 2010-2020» (11843/11).

4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM (2010) 636 final): Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020.

Επιτροπή [SWD(2020) 291 final]: Evaluation of the European Disability Strategy 2010-2020 [Αξιολόγηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020].

Ανακοίνωση της Επιτροπής [COM (2021) 101 final]: Ένωση ισότητας: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030 [στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030].

Στοιχεία: EU SILC (Στατιστικές της ΕΕ σχετικά με το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης) και EU LFS (έρευνα εργατικού δυναμικού). S. Grammenos/M. Priestley, 2020: Europe 2020 data and people with disabilities. Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 493, Διακρίσεις στην ΕΕ, Μάιος 2019.

Ανακοίνωση για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις. (COM(2020) 14 final.)

Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

5. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 18ης Ιουνίου 2020 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία μετά το 2020 (2019/2975(RSP))

6. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

UN Resources on Persons with Disabilities and COVID-19. [Πόροι του ΟΗΕ για τα άτομα με αναπηρία και COVID-19].

Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030